

Kulin Györgyre emlékeztem

A szilveszteri visszaemlékezés szokása engem is magával sodort, de nem álltam meg a 365 napos határnál, így Kulin György (1905–1989) is megjelent azok között, akikre tisztelettel és hálával gondolok.

Több könyvét olvastam, amikből kiderült, hogy gondolkodása a szintézist kedveli (a másik az analízálók csoportja). Jól mutatja ezt *Az ember kozmikus lény* (1997) c. könyve, amelyben összefoglalja világlátását. A könyv olvasása közben az a gyanúm támadt, hogy ismernie kellett Teilhard de Chardin (1881–1955) gondolatvilágát, bár nem tudok róla, hogy egyszer is hivatkozott volna rá (nem is volt ez akkoriban ajánlatos). Teilhard: Az emberi jelenség 1968-ban jelent meg magyarul, Rezek Román fordításában, 1973-ban pedig Rónay György fordításában. Azt el tudom képzelni, hogy egymástól függetlenül fedeznek fel egy üstökösöt, de azt már nehezen, hogy két ember világlátásának előadása is ennyire hasonló legyen, akik nem ismerték egymás gondolatait. Nem ragadok le ennek feszegetésénél, inkább megyek tovább.

Kulin sokkal több tudományos támasztékot sorol fel, mint Teilhard, amikor az embert a Kozmoszba helyezi; a jezsuita Teilhard, mint pap, szabadon engedte vallási nézeteit is, amikor az embert az evolúció keretébe helyezte. Bátor, küzdő szelleműek voltak mindketten, nem félték az erőfeszítéstől.

Levélváltás erejéig volt kapcsolatom Kulin Györggyel. Távcstűkröt kértem tőle, amit meg is küldött 1988-ban. Levelét ereklyeként őrzöm, és ide illeszttem kedves illusztrációkat.

Másik könyve – *A távcső világa* (1980) – nagyon fellendítette a csillagászat iránt érdeklődők gyakorlati tevékenységét, az enyémet is. Az 1970–80-as évek csinált magad mozgalma idején még az SZK3-as orosz gabonakombájn alkatrészeit is fel-

használtuk távcsőállványhoz. Fontos volt az optika, s az állvány ugyanúgy. Ebben az időben egy autokatalitikus folyamat indult be az amatőrcsillagászatban, amiben Kulin György vezéregyéniség volt, de utána már egymást is biztattuk. Épültek egyszerű csillagdák a kertekben, szaporodtak az alkalmi, vagy rendszeressé váló meteorozó és Holdnéző összejövetelek.

A távcső világa rajzai alapján készítettem vasesztergályossal egy állványfejet; mindketten örültünk, amikor elkészült. Mondtam neki, csináljon még egyet. Azt mondta, ha megrendelek legalább háromszázat, nekifog. Megértettem. Az állványfej egy lebetonozott vascsőre került. Ezt lécekből és bontott tetőlemezből készített házikó védte, ami kerekeken gurult. Nehogy az öröm kimaradjon az örömből, egy reggelre a csillagda-házikó eltűnt. No, mondom magamban, hát ez meg kinek kellett... Vagy ötven méterrel odébb találtam meg, a szomszéd kerítésénél, hasával nézett az égre. Hamarabb kellett volna arra gondolni, hogy a szél ne vige el.

A MOM kiselejtezett lencsái közt akadtak a szélükön sérült, jó minőségű, 5–6 centis ragasztott lencsék; a sérüléseket a befoglaló gyűrűk eltakarták. Több gyereknek készítettem ilyenekből kis távcsővet, faállvánnyal együtt. Mondogattam a kamaszoknak: a távcső az eget szereti és nem a házablakokat. Jól lehetett használni a műanyagcsöveket, az élességállítást is könnyen meg lehetett oldani spirál kifűrészelésével.

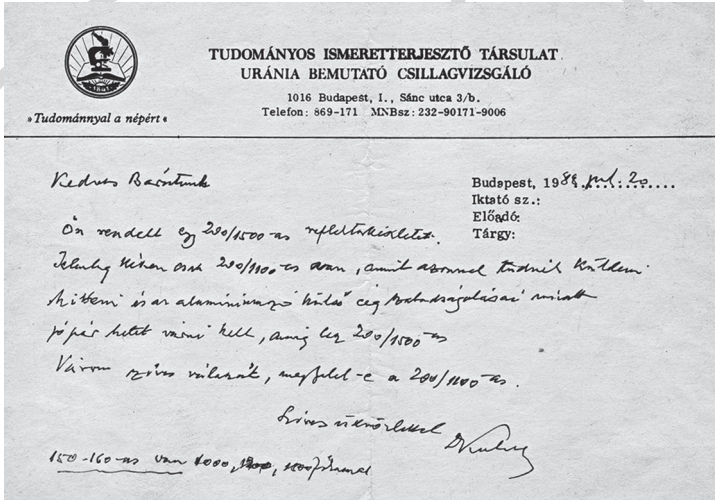
Meteoroztunk hanyattfekvéses csoporttal (volt egy gyerek, aki mindjárt elaludt, mihelyt vízszintes helyzetbe került), 6 db filmes fényképezőgéppel, mind egy forgószektor alatt, egy állványon. A fordulatszámot egy kis BASIC programmal pontosan be lehetett állítani. Be is küldtük eredményeinket. Az ezredforduló után jöttek a digitális gépek.

Jó ideig nagyon vigyáztak arra a gyártók, nehogy csatlakoztatni lehessen ezekhez a régi objektíveket – szerencsére ez a probléma megoldódott.

Képeket, videókat készítettünk a Holdról, fogyatkozásokról; jól sikerült a 2004-es Vénusz-átvonulás videója.

Sok-sok csillagászati élmény, némi apró eredmény, ám mind mögött Kulin György áll, holta után is.

szerveződve magasabb rendű élőlényeket alkotnak (az életkeletkezés kergetése téves út). A színképelemzések tanúsága szerint mindenhol ugyanaz a törekvése az atomoknak, mint ami az Ősföld vizeiben volt. Így az egész Kozmoszban az élet hullámmzik, s ez a világ ötödik dimenziója – amint Teilhard mondta. (A tudomány nem foglalkozott eddig még az atomok „pszichés természetével”, csak a gyorsítók nagy kalapácsával

A mai, jól felszerelt amatőrök talán el sem tudják képzelni a fél évszázaddal ezelőtti körülményeket. A technika továbbra is fejlődni fog, de óvatosan kell bánni vele, mert mindig magával hurcolja a kényelem nyitott kapuját. Ha ezen beszél az ember, többet fog foglalkozni a technikával, mint a gondolkodással. Jó példa erre Béres József, aki ugyan nem az égbolt, hanem a test csillagásza volt. Számtalanszor a fejére szórták, hogy az ő vidéki kunyhója akar mérközni az amerikai jól felszerelt laboratóriumokkal!? Azt felelte Béres: a laboratóriumba ész is kell...

Megmerítkeztem a csillagászatban, de nem merültem bele. Több időt szánok az evolúció megfogalmazására, ahol minden tudományág összefut. Érdekes ránézni az égboltra azzal a tudattal, hogy minden atom egy-egy parányi „élőlény”, s ezek egymással

szétverve próbálták őket jobban megérteni. Talán hamarosan megszületik az atom-etológia tudománya is.)

Azért nem maradt el a csillagászokdás sem. Van egyhetes csillagászati tábor, vannak egynapos alkalmi megfigyelések. 2021 nyárutóján az Uránuszt akartuk megkeresni. Szégyen ide, szégyen oda, egyikünk se látta még. A Hold zavart, a Vénusz lemenőben volt, de sokáig csüngtünk a Jupiteren. Okostelefonnal jó képeket szedtek le a távcső okulárjáról. Megvártuk, míg lemegy a Hold, de most se szúrta ki szemünket az Uránusz. A nép álmosodott, az idő is hűvösödött. A következtetés ez volt: lehet, hogy láttuk az Uránuszt. Valaki megszólalt: biztosan az volt, csak menjünk már haza... De Kulin György is fel-feltűnt az égbolton.

Kardos Mihály